

HUNDSLEV ALMSTED NOTMARK

Lokaludviklingsplan 2018-2028

Indhold

Forord.....	3
Beskrivelse, historie og analyse	4
Generelt	4
Ruhmohrsgård Dyrehave	4
Almsted Lyng.....	4
Almsteds Stendiger	4
Kirkestien.....	4
Jernbanestien	5
Notmark Kirke og præstegård.....	5
Martin N. Hansen	6
Notmark Gl. Skole.....	6
Vandværk	6
Cykelstien	6
Aktiviteter i HAN på Notmark Gl. Skole.....	6
Fællespisning.....	6
Julearrangement	6
Kreativklub	7
Kroff.....	7
Læsekreds.....	7
Fredagsklub	7
Tøsedart m/k.....	7
Sauna	7
Landsbyforeningen HAN	7
Vision.....	8
Strategi	8
Borgermøde	9
Sociale aktiviteter/sammenhængskraft.....	9
PR	9
Bosætning	9
Infrastruktur	9
Efter Borgermødet	10
Brugere af Notmark Gl. Skole.....	11
Afslutning	11

Forord

Med denne lokale udviklingsplan i hånden ønsker Landsbyforeningen at sikre en positiv udvikling i Hundslev, Almsted og Notmark.

Når mennesket gerne vil forstå sin nutid, hænger det formodentlig sammen med, at det ønsker at gribe ind i den for at skabe en anden fremtid – en vision. En vision er et drømmesyn, en fantasi.

Men én af forudsætningerne for at gribe ind i nutiden er en forståelse af, hvorfor nutiden er blevet til dét, den er. Med fortiden som redskab søger man i en udviklingsplan at afdække og forstå de udviklingsforløb, der ligger til grund for nutiden, og som er medbestemmende for fremtiden.

I det efterfølgende tages udgangspunkt i de historiske og nutidige forhold, de stedbundne og menneskelige ressourcer i Hundslev, Almsted og Notmark, for derefter at sammenfatte med aktuelle input og ønsker til fremtiden.

Vi glæder os til at fortsætte med det fremadrettede arbejde.

Landsbyforeningen

Beskrivelse, historie og analyse

Nedenstående beskrivelse af området danner grundlag for udarbejdelse af vision og strategi.

Generelt

"De 3 landsbyer": Hundstev, Almsted og Notmark er et lokalsamfund med ca. 600 indbyggere i Sønderborg Kommune. Notmark Sogn (Sønderborg Provsti, Haderslev Stift).

"De 3 landsbyer" ligger på stribe, med en ca. 3,5 km gennemgående landevej – "midt på Als". Meget centralt med næsten sammen afstand 3-5 km til Augustenborg, Guderup og Fynshav (hvor der er færgeforbindelse til Fyn) og ca. 12-15 km til Sønderborg, Nordals (Nordborg) og Sydals (Skovby). "De 3 landsbyer" er præget af:

Ruhmohrsgård Dyrehave

"Ruhmohrsgård Dyrehave er en karakteristisk alsisk skov med typiske løvtræarter som bøg, ask, ahorn og eg på en frodig lerholdig jordbund. Skoven har et areal på ca. 32 ha og rummer en række enestående natur- og kulturhistoriske seværdigheder. Skoven hørte tidligere til herregården Ruhmohrsgård og i 1700-tallet blev skoven blandt andet benyttet som dyrehave med udsat dåvildt. Desuden var der karpedamme. Skoven blev i 1920'erne opkøbt af staten." Citat fra folder om Ruhmohrsgård Dyrehave. Her ses også gamle karpedamme.

Området udmærker sig især ved sine smukke rekreative stier, der binder "de 3 landsbyer" sammen både nord og syd for landsbyerne. På stierne, hvor Ruhmohrsgård Dyrehave er en markant del, er der skabt mulighed for særlige oplevelser og aktiviteter i overensstemmelse med borgere frit kan udforske og færdes alene i lokalområdet.

Almsted Lyng

Fra Almsted skal man over amtsvejen for at komme ned til en fantastisk gammel tørvemose Almsted Lyng. Her er et dejligt fiskevand, og man kan om foråret høre nattergalen synge. Borgerne holder Skt. Hans ved Almsted Lyng. Man kan gå hele vejen rundt om tørvemosen.

Almsteds Stendiger

Almsted er den højst beliggende landsby på Als og har bevaret sin gamle struktur med tætte huse og små gader. Her er bevaringsværdige stendiger og ved renoveringen af dem understreges det gamle bybillede.

Kirkestien

Fra Notmark går den gamle kirkesti forbi en lille privat skov til Padholm og videre til Fynshav.

Jernbanestien

Fra 1898 til 1933 lå Notmark-Hundslev Station i Hundslev ved den tidligere Hundslev Kro, hvor der var indrettet ventesal og billetsalg.

Stationen havde et forholdsvis stort kundegrundlag. I Hundslev og Notmark alene var der ca. 700 indbyggere og med til oplandet hørte også Almsted, Fynshav, Helved og Katry. Jernbane-forbindelsen via de 3 landsbyer til Nordborg blev nedlagt i 1933.

I dag er de tidligere sporarealer blevet til en dejlig natursti, der benyttes af rigtig mange til gå- og rideture. Stien hedder Møllevvej og går fra Skovvej i Hundslev ud til Asserballe St.

Notmark Kirke og præstegård

”Notmark kan måske betyde - marken med de(n) knudrede bakke(r).

På en af disse mindre bakker ligger Vor Frue Kirke bygget formentlig omkring år 1200 i en ustabil periode med hyppige piratoverfald fra Nordtyskland.

Kirken er markant præget af lensmanden Thomas Sture (1507-1563), der ejede Gammelgaard og Helvedgaard (Østerholm) på Als. Da han blev begravet, blev koret udvidet med et ekstra fag, og hans grav formodes at være under alteret. Koret er altså et adeligt gravkapel. Derfor Thomas Stures og hans hustrus adelsvåben oppe under hvælvingen. Deres fornemme epitafium hang tidligere i koret, men er senere anbragt på sideskibets nordvæg, hvor det i 1996 er blevet gennemgribende restaureret. Også prædikestolen fra 1560'erne prydes af ægteparrets våben og nedertyske bibeltekster.

Tidligere fandtes også Thomas Stures rustning og sabel i kirken, men rustningen er forsvundet og sablen (eller rettere kården) er nu deponeret på Sønderborg Slot. Af præstetavlerne over for indgangen til kirken fremgår, at Notmark Sogn fik sin første lutherske præst på sent som i 1550. Han hed Cruckow, og både hans søn, sønnesøn og sønnesøns søn efterfugte ham i embedet. Den sidste Cruckow rev sine forfædres præstegård ned og byggede i 1688 det prægtige hus på den anden side af vejen, der stadig er præstegård og sognets stolthed.

På kirkegården findes mod vest en mindemur med navnene på de 41 unge mænd fra sognet, der faldt under 1. verdenskrig. Der lægges en krans og synges en samle hvert år på den søndag, der er tættest på den 11. november. Våbenstilstandsdagen i 1918 var den 11.11 kl. 11. Nord for tårnet findes den alsiske digter Martin N. Hansens grav.” Citat fra Jens Lysters folder om kirken.

Forpagterboligen ved Notmark Præstegård er blevet renoveret og ført tilbage til sin oprindelige udførelse og står fint sammen med præstegården.

Martin N. Hansen

Martin N. Hansen er født i Felsted i 1893 og voksede op i Hundslev. Det stråttækte hus, hvor han boede som dreng sammen med sin mor, ligger stadig i Hundslev. Martin N. Hansen var udlært snedker. Senere flyttede han til Odense og arbejdede som bibliotekar. Martin N. Hansen glemte aldrig sin hjemegn og har skrevet mange digtsamlinger og prosastykker på alsisk, og der er sat melodier til mere end 50 af hans viser. Martin N. Hansen døde i 1976 og blev begravet på Notmark kirkegård. Ved Almsted Korsvej er rejst et muret mindesmærke i en lille beplantning for Martin N. Hansen. Stedet har haft besøg af dronning Margrethe og Prins Henrik.

”Væ fowl må syng mæ det neff den hæ fåt, di miest syng ring, å enkelt kon godt” (Martin N. Hansen).

Notmark Gl. Skole

Notmark Gl. Skole blev nedlagt engang i 60'erne og trænger til gennemgående reovering. Skolen bruges i dag af flere foreninger, og der gøres en indsats for at styrke de små lokale foreningers samarbejde på tværs. Lokalplan 53 §8.3: Notmark Gl. Skoles bygninger og arealer udlægges til forsamlingshus og andre offentlige formål, og kan fx indeholde restaurant, institutioner, boldbaner, fritidsaktiviteter og fælles friarealer.

Notmark Gl. Skole bruges af foreninger, der har medlemmer langt ud over området. Foreningens centrale mødested er Notmark Gl. Skole. Ved Notmark Gl. Skole er der fine boldbaner, som især bruges af Notmark Sogns Ungdomsforening.

Vandværk

Der er to små vandværker, der forsyner ”de 3 landsbyer”. Vandværkerne er ejet af borgerne og ledes af deres respektive bestyrelser.

Cykelstien

Den nyanlagte cykelsti bruges af mange fodgængere og cyklister og er nu et naturligt bindeled mellem ”de 3 landsbyer”. Vores ønske om, at forlænge/forbinde cykelstien fra ”de 3 landsbyer” til Elstrup og Guderup, blev en realitet og indviet i 2014.

Aktiviteter i HAN på Notmark Gl. Skole

Fællespisning

Sidste tirsdag kl. 18.00 i måneden er der fællespisning. Forskellige borgere skiftes til at lave mad. Der betales for maden og drikkevarer.

Julearrangement

Lørdagen før 1. søndag i advent laves der juledekorationer. Juletræet tændes og julemanden kommer på besøg. Der kan købes gløgg og æbleskiver.

Kreativklub

Hver tirsdag kl. 14. Vi strikker, maler på sten, væver, dekorationer, smykker eller hvad man har lyst til.

Krolf

I sommerhalvåret spilles der KROLF. KROLF er et spil - halvt krocket, halvt golf, og HELT sjovt. Spillet er i bund og grund et familiespil, hvor alle kan være med. Det gælder, i al sin enkelhed, om at få kuglen i hul på færrest antal slag.

Der spilles 2 x ugentlig. Tirsdage kl. 14 og torsdage kl. 14.

Læsekrede

Fjerde torsdag kl. 19.15 i måneden mødes læsegruppen. Den læste bog diskuteres, mens der drikkes en kop kaffe. December og juli springes over.

Fredagsklub

For aldersgruppen 2. kl—6. kl. Den gamle skole fyldes med højt musik og disco lys. Der er mange forskellige aktiviteter i løbet af aftenen. Fredag aften kl. 19-22 fra oktober til april.

Tøsedart m/k

Afholdes hver mandag og torsdag kl. 19.00-21.30 fra september til maj.

Sauna

Kan benyttes efter aftale med foreningen.

Landsbyforeningen HAN

I Hundslev, Almsted og Notmark oplever man både et aktivt fællesskab i mellem de 3 landsbyer og et trygt nabofællesskab i nærmiljøet, således at der er en øget interesse for at flytte hertil.

Omdrejningspunktet for det brede sammenhold er den genoplivede Notmark Gl. Skole, der nu fungerer som et lokalt samlingssted for både børn, unge, voksne og de ældste borgere. Her kan man deltage i foredrag, fællesspisning, kurser og en række sociale aktiviteter.

Borgerne i Almsted, Notmark, Hundslev arbejder sammen om, på tværs af generationer, at skabe et energisk lokalsamfund, hvor der er fokus på det aktive og sociale liv.

Der er ansat en Landsbypedel, som er den praktiske ankermand i mange aktiviteter. Især børn og ældre nyder godt af landsbypedellens arbejde. Notmark Gl. Skole er udgangspunktet for arbejdet. Landsbypedellen er også pedel på skolen.

Vision

I Landsbyforeningen HAN arbejder vi for, at bibeholde Hundstev, Almsted og Notmark, som et energisk lokalsamfund med fokus på det aktive og sociale liv på tværs af generationer og i respekt for den kulturelle arv.

Strategi

For at nå visionen skal der udarbejdes en strategi, der bakker op om visionen og sætter handling på drømmen. Nedenstående omfatter elementer, der kan bidrage til at virkeliggøre visionen.

- 1) At styrke det organisatoriske samarbejde mellem forskellige grupper og enkeltpersoner. Styrke Landsbyforeningens status som omdrejningspunkt for aktiviteter i "de 3 landsbyer"

Landsbyforeningens opgave er:

- a) At synliggøre arbejdet ved hjemmesiden, e-mails til borgerne, uddele trykte informationer, informationstavler og ved møder.
  - b) At styrke samarbejdet med kommunen og andre ved, at landsbyforeningen er en kendt og troværdig samarbejdspartner for kommunen og andre.
  - c) At søge penge til aktiviteter.
  - d) At have vedtægter, regnskab og kontosystemer, således borgerne trygt kan iværksætte projekter uden at være nervøse for økonomistyring o.a. formalia etc.
  - e) At organisere brugerne af Notmark Gl. Skole i en form for bestyrelse, som har til opgave i samarbejde med kommunen at koordinere brugen og pasningen af Notmark Skole. Herunder en Landsbypedel.
  - f) At gøre det attraktivt at opleve, lære og bruge naturen.
  - g) At medvirke ved borgernes projekter af fælles interesse for borgerne i "de 3 landsbyer".
- 2) Etablering og udbygning af aktiviteter på og omkring Notmark Skole
  - 3) Øget tilgængelighed i området under trygge rammer.

Borgermøde

Den 6. april 2016 mødtes interesserede borger på Notmark Gammel Skole til et møde, hvor fremtiden for de tre landsbyer blev diskuteret. Følgende blev foreslået:

Sociale aktiviteter/sammenhængskraft

- Byttecentral/frugt-grøntsagsautomat
- Fredagsklub (ungdomsklub)
- Shelters, grill-plads
- Fitness
- Legeplads
- Udendørs fitness
- "Ræs" på marken
- Invitationer på e-mail (enkelte på papir)

PR

- Byporte med historiske fakta (skaber stolthed) en i hver ende af de 3 landsbyer.
- Informationstavler

Bosætning

- Tryghedstelefon – støtte fællesskabet – nabohjælp – frivillig brandværn
- Stor opbakning
- Velkomstfolder
- Handicapvenlighed
- Kontaktperson
- Olde Kolle
- Notmark Hus

Infrastruktur

- Forskønnelse som fartnedsættelse
- Fartnedsættelse, hastighed ned
- Asfalt på P-pladsen
- Sammenhængende vejnet (træer, grønt)
- Bus – kører helt hjem (info om Flex taxi)
- Cykelsti – forskønnelse, rabat mellem vej og cykelsti = grøn

Efter Borgermødet

Følgende aktiviteter er gennemført:

- Fredagsklub er oprettet.
- Velkomstfolder er trykt og uddelt til nye tilflyttere.
- Forskønnelse af cykelsti – træer og blomster er plantet.

Følgende arbejdsgrupper er nedsat:

Vejforløb

Arbejder fortsat med forskønnelse af byerne, byporte, informationsfolder og P-pladsen ved Notmark Gl. Skole.

Legeplads

Arbejder på at få en legeplads bag Notmark Gl. Skole. Udendørs fitness. Shelter og grillplads.

Notmark Hus

Arbejder på at overtage Notmark Hus

Brugere af Notmark Gl. Skole

Als-Nimbus
Als-Veteranklub
Bernerspladsen Als og Sundeved
Ølbrygger
Fugleforening
DUI
NSU
Notmark lokalforening
HAN
Vandværket

Afslutning

Vi håber, at Notmark Gammel Skole i fremtiden vil være et naturligt samlingssted for sociale og kreative fællesskaber på tværs af foreningerne og de 3 landsbyer Hundslev, Almsted og Notmark.

Landsbyforeningen for Hundslev, Almsted og Notmark, 2017

Formand	Bent Nielsen
Næstformand	Henrik Skovgaard Hansen
Sekretær	Majbritt Andresen
Kasserer	Lone Jensen
Webansvarlig	Ulla Asmussen
Bestyrelsesmedlem	Ejner Pustelnik
Bestyrelsesmedlem	Lotte Petersen
Suppleant	Jytte Høj Rasmussen
Suppleant	Jytte Blom